

HAVANK

DE SCHADUW GRIJPT IN

Over het boek

In *De schaduw grijpt in* ontdekt Monsieur Charles C.M. Carlier allerlei zonderlinge zaken, zoals lijken die niet dood en doden die geen lijken zijn, weshalve hij vrienden en magen van het hoofdbureau bijeen roept en telefonisch een arrestatie verricht.

Maar de ontdekking die een zekere Gomba doet is niet minder sensationeel en wanneer mijnheer Polycarpus Forkas het kloeke besluit neemt de misdaad vechtenderhand onder ogen te zien, wordt het zo langzamerhand tijd voor de Schaduw om op buitengewoon afdoende wijze in te grijpen.

Het werk van wijlen Havank wordt met de regelmaat van een klok herdrukt en geen lezer zal dan ook hiaten in zijn Schaduw-verzameling hoeven aan te wijzen. In zijn eerste boeken sloot Havank zich nog angstvallig aan bij de toen heersende 'orthodoxe' traditie – gevestigd door Edgar Wallace en door een pionier als Ivans – maar in zijn latere romans kreeg de humor van zijn persoonlijke taalgebruik hoe langer hoe meer de overhand. Na Havanks dood wordt de serie voortgezet door de journalist-schrijver Pieter Terpstra, die door pers en publiek vrijwel onverdeeld is geprezen om zijn inlevingsvermogen in het hoogst merkwaardige zieleleven van de Schaduw.

Over de auteur

Henricus Fredericus (Hans) van der Kallen had al vroeg de ambitie schrijver te worden. In 1935 werd zijn droom bewaarheid toen hij bij uitgeverij AW Bruna & Zn. de succesauteur Ivans opvolgde. Van der Kallen nam hierbij het pseudoniem Havank (H van K) aan. Hij zou voor Bruna dertig zeer populaire misdaadromans schrijven, meestal met als hoofdpersoon Charles C.M. Carlier, alias de Schaduw. De detectives van Havank zijn verschenen in de bekende Zwarte Beertjes-reeks en uitgegeven met

boekomslagen getekend door Dick Bruna. In totaal zijn er meer dan tien miljoen exemplaren van zijn boeken verkocht, van zes boeken werd een hoorspelbewerking gemaakt. Op 22 juni 1964 overleed Havank.

Van dezelfde auteur

Het mysterie van St. Eustache
Het raadsel van de drie gestalten
Het spookslot aan de Loire
Het probleem van de twee hulzen
Er klopt iets niet
Hoofden op hol
Polka mazurka
Vier vreemde vrienden
De Cycloop
De Schaduw contra de drie dartele doodgravers
De Schaduw is terug
Lijk halfstok
In memoriam de Schaduw
De versierde bedstee
"Schaduw ... waarom?"
De man uit de verte
De N.V. Meteor
De weduwe in de wilgen
Deurwaardersdelirium
Het geheim van de zevende sleutel
De verkavelde bruidegom
De zwarte Pontifex
Havank-omnibus
Circus Mikkenie
Spaanse pepers
Dodemans dollars
De Schaduw & Co
Vier Schaduwen en één Spook
Caviaar en cocaïne

Colofon

©1951 Erven Van der Kallen

Omslagontwerp: Dick Bruna

©2004 A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

isbn 90 461 1088 5

isbn e-book 978 90 449 6491 2

De spanningsnieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van alle nieuwe spannende boeken van A.W. Bruna Uitgevers, dé thrilleruitgever van Nederland?

Geeft u zich dan op voor onze spanningsnieuwsbrief via onze website www.awbruna.nl

Havank

De Schaduw grijpt in

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

Vrijdagavond

Waarin de lezer duistere samensprekingen beluistert en vervolgens ziet hoe iemand zijn schedel open voelt splijten, waarna dan een nieuwe held wordt opgevoerd en een veldslag het hoofdstuk besluit

1

De schooier, die in het duister onder de bogen van de brug beschutting had gezocht tegen de striemende regen van de gure novemberavond, hief plotseling het hoofd op. Hij luisterde, met de haarscherpe waakzaamheid van een dagenlang gejaagd roofdier, toen de klok van de kerktoren zeven sloeg en gedempte schreden de trap begonnen af te dalen die van de kade naar beneden voerde. Met de rechterhand in de zak van zijn schurftige overjas, drukte hij zich dichter tegen de klamme walmuur, terwijl zijn rusteloze ogen koortsig speurden in de richting waaruit het geluid kwam. Aan de voet van de trap hielden de schreden stil. De lichtbundel van een krachtige zaklantaarn tastte zoekend over de glimmend natte keien en huiverde over de rimpelende zoom van het water. De schooier vloekte binnensmonds, doch vrijwel onmiddellijk werd de lamp weer gedoofd.

Door de duisternis, die nu nog dichter leek, begonnen de schreden nader te komen, traag en behoedzaam, als van iemand die vreest te zullen uitglijden op een glibberige bodem. De schooier had inmiddels zijn rechterhand uit zijn zak gehaald, en met zeer onvaste arm hield hij een pistool gericht op de donkere gestalte die zich nu begon af te tekenen in de iets minder zwarte achtergrond van het vaag lichtende water.

En dan kwam hij een stap naar voren.

Het nauwelijks hoorbare gerucht van zijn beweging scheen de ander echter niet te zijn ontgaan, want plotseling flitste opnieuw het licht van de zaklantaarn.

‘Bertil?’ fluisterde een stem, met sterke buitenlandse tongval.
‘Bertil?’

Met een sprong belandde de schooier vlak voor de ander. Zijn grijpende vingers striemden de hand die de lamp vasthield.

‘Ben je gek, Bogran!’ hijgde hij, hees van drift. ‘Doe dat licht uit!’

De ander doofde de lantaarn en lachte geluidloos.

‘En berg dat pistool op, ja! Ben je bang?’

De schooier zuchtte, en zijn stem kreeg iets heftigs dat de ander uitermate op zijn hoede deed zijn.

‘Bang? Ze zitten achter me aan. Iemand moet me verraden hebben. Ik heb moeite genoeg gehad om hier te komen. Ik heb uit m’n logement moeten vluchten. Over de brandtrap. ’t Dak. Ze hadden de hele buurt afgezet.’

De ander knikte peinzend en staarde seconden lang zwijgend voor zich heen in het duister. Over de donkere kade hoog boven hen ratelde een kar. In de hellende bocht naar de brug kermden de remmen van een auto. Tegen de zware pijlers van de brug klotste en spoelde het zwarte water van de snel stijgende rivier. ‘Zo...’ zei hij eindelijk, toonloos. ‘Wel, Bertil, we zullen je van een andere naam en van andere papieren voorzien.’

‘En ’t geld?’

‘Vanavond, om negen uur, op de gebruikelijke plaats, in de Figolstraat. Je neemt daar tevens de nieuwe papieren in ontvangst, alsmede je nieuwe instructies.’

‘Wat voor instructies?’

Bogran haalde de schouders op.

‘Dat hoor je wel.’

Zijn ogen, die langzaam enigszins begonnen te wennen aan het duister onder de brug, rustten met vreemde doordringendheid op het kennelijk in geen dagen geschoren gezicht met de van zenuwenuitputting gloeiende koortsogen.

‘Enig idee hoe ze je op ’t spoor kwamen?’ vroeg hij. ‘Je had ’t over verraad.’

De zwerver schudde het hoofd.

‘Nee. Maar ze zitten overal. ’t Wordt met de dag gevaarlijker. De contra-spionage is goed georganiseerd nou.’

Bogran lachte, geluidloos en smalend.

‘Bah,’ zei hij. ‘Onze organisatie zit toch veel beter in elkaar.’

De zwerver bedwong zich met moeite. Hij zuchtte, de lippen hard op elkaar genepen en de neusvleugels gezwollen.

‘Verd...’ zei hij. ‘Die vervloekte aanmatiging van jullie! Bij jullie zit alles zó goed in elkaar, dat je ’t onvoorziene voorbijziet.’

‘En dat onvoorziene,’ zei Bogran, ‘lap ik nou juist aan m’n laars, zie je.’

Er volgde een korte stilte.

‘Iets van Bolo gehoord?’ vroeg Bertil eindelijk.

‘Nee.’

Bertil keek hem aan, met laaiende achterdocht.

‘O,’ zei hij. ‘Nou, ik wel.’

‘Zo?’

‘Ja, ze kregen ’m te pakken. Gisteravond, op de straatweg naar Mardas. Hij probeerde te vluchten, en... en ze schoten hem neer.’

Bogran knikte peinzend.

‘Dat is ’t risico van ons beroep. Wie kreeg hem te pakken?’

Eer hij antwoordde, keek de zwerver schichtig om zich heen, in het beveiligend en tegelijk vijandig duister, over het donkere en verraderlijke water, alsof de grimmige novemberavond vol was van ongezien maar dreigend gevaar.

‘Wie?’ vroeg hij smalend, en zijn fluisterton kreeg een hoge piepende bijklank. ‘De Schaduw’.

Bogran maakte een snuivend, minachtend neusgeluid.

‘Die boter- en kaasboer...’

En de man met de keurige regenjas, de man die roerloos als een brandkast in het roeibootje zat, dat verscholen lag achter de zware pijler van de brug, keek plotseling beledigd. Hij hield er niet van dat men hem voor boterboer of kaasboer uit-

maakte, en zeker niet voor beiden tegelijk; maar er was niet veel tijd voor dergelijke zuivelbespiegelingen.

De zwerver zuchtte opnieuw; zuchten scheen zijn manier van protesteren te wezen.

‘Jawel,’ zei hij. ‘Boterboer. Maar jullie zijn altijd meesters geweest in het onderschatten van de tegenstander.’

‘Je kunt,’ zei Bogran, ‘je kritiek voor je houden. Bek dicht en gehoorzamen. Begrepen? Ik beveel, jij gehoorzaamt. Om negen uur op de gebruikelijke plaats in de Figolstraat. Tot zolang ben je hier nog ’t veiligst. Goedenavond.’

Hij draaide zich om en sloeg de richting weer in waaruit hij gekomen was. De zwerver staarde hem zwijgend na, mompelde dan iets onverstaanbaars en liet zich op de lege kist langs de wand vallen. Hij steunde de ellebogen op de knieën en het hoofd tussen zijn handen, en staarde somber voor zich uit in het schier tastbare duister. En het duister was te intens dan dat hij de roeiboot kon zien, waarvan de inzittende bereids het touw uit de ring van de pijler had gehaald, zodat het ranke vaartuigje plotseling op drift geraakte in de sterke maalstroom onder de brug, en de geïmproviseerde schipper reeds visioenen begon te zien van een ramp die, in zijn verbeelding, niet talmde de omvang aan te nemen van de ondergang van de Titanic of zoiets.

Het was dan ook meer geluk dan schipperskunst die de notedop met de stroom mee snel naar de oever voerde, waar sterke armen met sergeantsstrepen op de mouwen, Schipper uit het schip tilden.

‘Je fiets staat boven,’ zei het vaag zichtbare uniform. ‘Verder nog iets van je dienst?’

‘Nee,’ zei de haastige schipper. ‘Verder kan ik ’t alleen wel af. ’n Avond, sergeant.’

En sneller dan men zo bij oppervlakkige beschouwing van deze ongebruikelijke varengast zou hebben durven verwachten, draafde hij tegen de trap op die van de aanlegsteiger naar boven, naar de kade voerde; doch de hoofdinspecteur, die

men de ‘Schaduw’ noemde, had dan ook meer dan één toer achter de mouwen van zijn fraaie regenjas.

‘En toen?’ zei hij, op de kade aangekomen. ‘Fiets?’

Na enig zoeken vond hij het machien tegen een boom geleund, zwaaide zich in de zadel en steigerde als een deftig ruiter het trottoir af, langs de rechter oever, waar slechts schaars en bovendien nog ingekapselde straatlantaarns iets verspreidden dat men, met enig optimisme en enige goede wil, stadsverlichting mocht noemen.

Op de andere oever, en eveneens stroomopwaarts, vervolgde Bogran inmiddels zijn weg. Hij had zijn breedgerande hoed diep over zijn voorhoofd getrokken, en onder het lopen door speurden zijn ietwat bolle ogen onophoudelijk van links naar rechts; doch het bittere beetje zuinig licht, dat de verduistering tegen luchtaanvallen had overgelaten, vervaagde de schaarse voorbijgangers tot onpersoonlijke zwarte schimmen, met of zonder paraplu.

Op een gegeven ogenblik draaide hij het bijna geometrisch zuiver ronde hoofd naar links, en tuurde naar de doezelige omtrekken van een hoog gebouw aan de overkant.

‘Het hoofdbureau van politie,’ zei hij, en glimlachte misprijzend.

Dan keek hij weer voor zich, en verhaastte zijn schreden; en uiteraard verwaardigde hij zich niet opzij te gaan voor het naderend regenscherm. Trouwens, het bleek weldra een beleefd, om niet te zeggen bedeesd regenscherm. Het ging bereidwillig een halve meter opzij om hem te laten passeren. En hij wandelde voorbij...

‘Neemt u me niet kwalijk, mijnheer Bogran...’

Het was als de ontploffing van een hoog explosieve en tevens geluidloze bom. Bogran bleef met een ruk staan, of een bliksem hem van halswervels tot hielen doorpriemd had en dan eensklaps onbuigzaam geworden was als een staaf ijs. Doch tegen de hitte van die uit het regenscherm gesprongen bom was het ijs niet bestand, en zodoende begon het nu te lijken of

een kille spookhand hem in de hete nek gegrepen had en een extra verzwaarde voet hem met de hoogste kwaadwilligheid in de nierstreek trapte. En eer Bogran het spook en de voet verwerkt had, was het regenscherm neergelaten en stond er iemand opvallend dicht achter hem; en toen zijn van schrik kronkelende ruggegraat weer in de normale stand kwam, stootte ze tegen iets hards. Hij wilde zich omdraaien, met de rechterhand reeds op weg naar zijn heup. ‘Hou ze liever naast de oren,’ waarschuwde de stem achter hem. ‘Je handen, bedoel ik. Wou je de executie soms hier verricht zien? Of kan ’t wachten tot na de krijgsraad? Mij persoonlijk is ’t overigens om ’t even.’

De stem, die vroeg wat of de komedie te beduiden had, miste ten enen male de gloed der ware overtuiging.

‘’t Is... ’t is een schandaal. Struikrovers. Op de openbare weg... Rustige burgers op zo’n manier... Wie ben je? Wat verbeel je je. Zeg op, wie ben je?’

‘Ik ben,’ zei de man met het pistool glimlachend, ‘de boter- en kaasboer; doch men noemt mij ook wel de Schaduw...’

Bogran zuchtte; zeer lang, zeer diep. Zijn ogen van in het nauw gedreven stier flitsten over de kade. Geen sterveling te zien binnen een afstand van meer dan honderd meter. Slechts een langzaam naderende auto. En in het brein van Bogran draaide zich met razende rapheid een film af; de cel in de gevangenis, de krijgsraad, de binnenplaats, de paal, het peleton, het commando, het salvo...

Zijn arm schoot plotseling uit. Een vuist als een koevoet scheerde rakelings langs de oogharen van de Schaduw... En dan was het Bogran te moede of zijn schedel openspleet, of door die spleet een uit ruime beurs opgezet vuurwerk naar binnen spetterde dat hem de oogballen omdraaide, naar binnen toe, weg van die verblindende kleurenpracht; – tot zijn brein plotseling begon weg te zakken in een weldadig zwarte en weldadig koele pap.

Hij tuimelde met een logge potsierlijkheid achterover, tegen

de boekenkisten op de borstwering van de kade; en de hoofdinspecteur stak langzaam de buiten-model gummistok weer onder zijn regenjas.

‘Zet mijnheer in een cel,’ zei hij, tot de jongeman die uit de inmiddels gearriveerde auto was gesprongen. ‘En houd ’m warm, want hij zal bij zijn ontwaken ons het een en ander moeten vertellen.’

Doch de jonge inspecteur, Philibert Pirandos, bleek sceptisch gestemd in zake de loslippigheid van de gevangene.

‘Ik weet ’t niet,’ erkende hij, ‘maar het gebruik van overtuigende middelen...’

Zijn meester en Mentor keek hem seconden lang aan, tuurde dan links en rechts over de natte en donkere, eenzame en uitgestorven kade; en hij glimlachte. Het was slechts de schaduw van een glimlach, het was echter tevens een glimlach van de Schaduw.

‘Ja, misschien heb je wel gelijk,’ zei hij, bij wijze van conclusie. ‘Breng ’m maar naar m’n boerderij, ‘Cent Soucis’.

Philibert Pirandos, Flippie voor ingewijden, keek hem aan.

‘Ah...’ zei hij. ‘Is dat de Grote Idee! Zal ik meteen het strijkijzer opzetten?’

Opnieuw vestigde de Schaduw een peinzende blik op zijn discipel. ‘Ik hoop,’ waarschuwde hij, ‘dat je niet zult overgaan tot het onbevoegd uitoefenen van mijn geneeskunde, eh?’

‘O...’ zei Flippie.

‘Zo,’ zei de Schaduw.

Dan grepen zij collectief hun prooi onder de armen en sleurden hem zonder speciaal ceremonieel of eerbetoon naar de auto en jonasten hem naar binnen, op de vloer. De Schaduw keek toe, terwijl Flippie de gevangene de armen op de rug wong en hem de ijzers om de polsen knipte.

‘En mooie vangst, Schaduw.’

De Schaduw stond een sigaar op te steken. Langs de aangloeiende punt heen keek hij naar de omvangrijke homp bewusteloos mensenvlees op de vloer van zijn gloednieuwe wagen.

‘Ik heb een speciale rekening met de vrijer te vereffenen,’ zei hij. ‘De onverlaat heeft zich durven verstouten mij een boteren-kaasboer te noemen.’

‘Zo,’ zei Flippie, en streek zich langs zijn snorretje, ‘dat is ernstig. Hij gaat een donkere toekomst tegemoet.’

Hij was inmiddels ingestapt, en gereed de motor te starten.

‘Dus, naar Cent Soucis?’

De Schaduw knikte, zijn gedachten kennelijk elders.

‘Ja,’ zei hij langzaam.

‘Adieu, Schaduw.’

De Schaduw duwde het portier dicht, en Flippie draaide de ruit omlaag.

‘Nog bijzondere opdrachten?’

De Schaduw schudde het hoofd.

‘Nee,’ zei hij; en dan, terwijl hij langs de neus van de auto naar nergens keek. ‘Is er bericht van M. 112?’

Flippie keek scherp op.

‘Nee,’ zei hij, zonder zijn gewone uitbundigheid.

De Schaduw knikte.

‘H’m,’ zei hij toonloos.

‘Maar *die* komt best terug.’ verzekerde Flippie, met een warme overtuiging die zo echt was als synthetische delicatessen. Hij keek haastig voor zich, toen zijn ogen die van de Schaduw ontmoetten.

‘Inspecteur Pirandos,’ zei deze, nogal koel en uit de hoogte, ‘tracht eens en voorgoed te onthouden dat ik niet van opgewarmde kost houd. Goede reis, en bericht mij onmiddellijk na aankomst.’

‘Komt in orde, Schaduw.’

Dan schoot de wagen vooruit.

De Schaduw hervatte zijn weg.

Maar zijn gedachten hielden zich niet bezig met zijn gevangene. De Schaduw dacht aan M. 112; en in zijn gemoed groeide bekommernis.

2

Een voorzichtigheid, die bij het verdachte af was, kenmerkte de slinkse bewegingen waarmee de schurftige schooier langs de wanden der donkere huizen schoof, telkens aarzelend wanneer hij een straatlantaarn naderde – ook al was het licht slechts zwak en door een metalen beker zonder bodem recht omlaag gericht, zodat het spitse doorzichtige puntmutsen tekende in de gestaag groeiende nevel, die enkele uren geleden uit de rivier was komen opzetten als drijvende sluiers van grauw rag, doch nu sneller en sneller aangroeide en reeds de naar de kade voerende straten begon binnen te dringen.

Haastig schoot de zwerver een steeg in, toen uit de nevel twee donkere helmen opdaagden. Het licht van de lantaarn glansde op het blauwe lak en de nikkelen kam. Zware gummizolen maakten zuigende geluiden in de dunne waterfilm op het trottoir. Eerst toen de beide agenten achter het licht van de volgende lantaarn verdwenen, hervatte de zwerver zijn weg.

Hij ging langs de linkeroever stroomopwaarts, langs de Grote kerk met haar achter muren van zandzakken verscholen portalen, sloeg dan rechtsaf, bereikte de overkant van de rivier, en volgde nog een eindweegs de noordelijke oever, tot hij de rand van een der oudste en armoedigste sloppenwijken van de stad Pomosa bereikte. Het was er stil, eenzaam en mistig. Geen ander gerucht dan het wegstervend geratel van een autobus.

Op de hoek van de kade en de nauwe Mariastraat, talmde de zwerver een ogenblik. Een vrij lang ogenblik. Met zijn rug tegen de verweerde muur gedrukt wachtte hij, en luisterde; maar de grote verkeersaders van de wereldstad lagen reeds ver achter hem en de geruchten van de onafgebroken stroom voertuigen drongen slechts vaag en gedempt tot hem door, als een achtergrond waartegen de stilte rondom hem nog scherper uitkwam. En in die stilte luisterde hij tevergeefs naar de sluipende schreden die hij feitelijk verwachtte. Er verliepen

niettemin ettelijke minuten, eer hij verder durfde gaan; en ook toen scheen hij niet overtuigd, want plotseling draaide hij zich om en sloop met zijn rechterhand in de jaszak naar de hoek terug en luisterde opnieuw. Maar als hij een schaduw op zijn hielen had gehad, zou hij die nu tegen het lijf moeten zijn gelopen; tenzij die schaduw over de begerenswaardige eigenschap beschikte op elk gewenst ogenblik in mist te kunnen opgaan.

Dit nu leek zelfs de uitermatig achterdochtige sluiper niet waarschijnlijk, al schichtte zijn blik van dagen en dagen gejaagd beest langs de melaatse muur van het wankel bouwsel aan de overkant van de smalle straat. Nergens echter enig spoor van menselijke aanwezigheid; en geen ander gerucht dan de gedempte ruzie-stemmen achter een zorgvuldig geblind venster juist boven zijn bouwvallige hoed.

Met iets meer vertrouwen in de naaste omgeving en de naaste toekomst, met iets meer zelfvertrouwen ook, hervatte hij dan zijn sombere tocht en sloeg weldra de kromme elleboogsteeg, de Figolstraat, in. Het steegje was zo eng, dat hij onder het voortgaan slechts de armen hoefde te strekken om met de vingertoppen de gore wanden der vervallen huizen te kunnen raken.

De steeg beschreef een halve cirkel.

Ongeveer halverwege die cirkel bleef hij met een ruk staan en draaide zich bliksemsnel op zijn hielen om.

‘Dus toch?...’

Hij probeerde de list van de pas-op-de-plaats. Niemand scheen evenwel geneigd dit zonderlinge genoegen met hem te delen. En zelfs het in het zwart geklede meisje, dat zich bij zijn nadering nog dieper had teruggetrokken in het schier tastbare duister onder een scheef gezakte poort, beperkte zich er toe even te glimlachen.

Langzaam draaide de zwerver zich nu weer om, en hervatte zijn sluipende tocht langs de donkere huizen, langs verzakte stenen trapjes, langs schimmelige gevels, verloren in nacht en

mist, langs een portiek dat niet veel meer was dan een zwart gapend hol...

En juist uit dat gapende hol schoot hem die arm in de nek... Vijf struise vingers strengelden zich wurgend om zijn strot eer hij had kunnen gillen. Een seconde lang striemde de verblindende gloed van een opvallend krachtige zaklantaarn over zijn ogen, waarna het licht weer doofde en een kalme stem zei dat 't 'm was, en de arm weer terug werd gehaald, – doch met medeneming van Zwerfmans, die inmiddels de kus van de wel overtuigende doch tevens ietwat koude en zo precies ronde mond van het Laatste aller Argumenten in zijn ongewassen nek gedrukt kreeg.

‘Wees kalm, broeder en bulder niet.’

Hetgeen Zwerfmans voelde als bittere ironie, vanwege die struise vingers rond zijn strot; en misschien was hij al te ver heen om nog iets anders te kunnen ervaren dan louter dierlijke angst, toen hij opgetild en als een zak winterappels over een herkulische schouder werd gezwaaid, een deur dichtviel met een smak en men hem langs een trap als een kurketrekker naar hoven begon te dragen.

‘Zeer goed, Crokebol,’ sprak de prijzende stem, die de stichtende processie voorafging over gaten met een weinig looper er om heen. ‘Mijne complimenten. Enne... hebt ge de pook goed heet gestoofd, in geval de tong van onze geëerde vangst over vermeende gewetensbezwaren heen geholpen zoude moeten worden?’

De onzichtbare Crokebol lachte; doch door het schrале gebeente van Zwerfmans trilde het koude vuur van een rilhuiver, – want die prijzende stem was hem tot in de verste toonaarden bekend. De Schaduw.

De spits van de luchtige processie scheen nu, naar de te weeg gebrachte geluiden te oordelen, een portaal bereikt en een deur geopend te hebben. Hoe juist deze scherpzinnig uit het duister getrokken gevoltrekkingen wel waren, bleek, toen er

in dat onbegrensde duister een zeer rood gloeiend oog naar voren scheen te treden, dat bij nadere beschouwing de heetgestookte buik bleek van een potkachel. Het licht van een zaklantaarn veerde door een wel eenvoudig doch geenszins armelijk ingericht vertrek. Dan vond de Schaduw de schakelaar, stak het kamerlicht aan en doofde het zaklicht.

‘Nou, Crokebol,’ zei hij, en begon zijn handschoenen uit te trekken, ‘plant ’m maar op een stoel en doe de deur dicht.’ Crokebol kikte de deur met zijn hiel, en landde vervolgens zijn vracht op een eenvoudige doch stevige keukenstoel. En nu het licht brandt, de pook goed heet begint te worden, de Schaduw als een rechter achter de tafel staat en zijn handboeien op die tafel legt, nu Zwerfmans op de keukenstoel zit te sidderen terwijl Crokebol hem speels bij één oor vasthoudt, nu is het ogenblik daar waarop Crokebol aan de lezer moet worden voorgesteld.

Hij staat daar ruim 1.95 meter hoven zijn 46³/₄ schoenen. Hij is het soort man wiens hemden ongewassen terugkomen met de mededeling dat de firma niet is ingericht – ‘tot haren spijt’ – op het reinigen van kampeerbenodigdheden. In zijn hand kan een normaal mensenhoofd voor iets meer dan zesachtste verdwijnen. Aan de doortastendheid van een stoomwals, paart hij de onweerstaanbaarheid van een tank; aan de moed van de leeuw, de zachtmoedigheid van een ziekenzuster; aan de blik van de adelaar, de snelheid van het edele renpaard; aan de zakelijkheid van een mitrailleur, het gehemelte en de tong van een kanunnik, ‘Dit is de pook,’ zei de Schaduw, terwijl hij Crokebol de handboeien toewierp. ‘Doe hem de handen op de rug en bind z’n benen aan de poten van de stoel of z’n poten aan de benen van de stoel, al naar ’t u lijkt, onderwijl zal ik dan de pook op hittegraad beproeven.’

De heftige weerstand van Zwerfmans, alias Bertil, was even vruchteloos als het spartelen van een kuiken in handen van een vastberaden poelier. Hij bracht onophoudelijk een reeks kinderachtige geluidjes voort, en gilte toen Crokebol hem

hardhandig van das en boord ontdeed, zijn vest losknoopte en zijn overhemd openrukte.

En met de rug naar de kachel, de witgestoofde pook in de ene hand en een sigaar in de andere, stond de vastberaden poelier; en in diens ogen een blik niet ontroerder dan die van schelvis vers uit de ijskast.

‘Dit is ’m,’ zei hij, vrij overbodig. ‘Over enkele seconden bewegen wij hem in de richting van je mannelijke borst. De enige manier om hem tot staan te brengen is het beantwoorden – het snel en stipt beantwoorden – van vragen die nader bekend zullen worden gemaakt. En mocht je schreeuwen...

Wel, dan is daar Crokebol om z’n hand op je mond te leggen, zodat de buren geen last van je zullen krijgen. Vraag nummer één: Op welk adres werd jij vanavond verwacht?’

En de pook begon langzaam nader te komen.

Zwerfmans scheurde letterlijk zijn mond open. Zijn ogen staarden met onzegbaar afgrijzen naar het witgloeiend metaal.

‘Dat.., dat... dat kan je niet doen!’ bubbelde hij.

‘Nou,’ zei de Schaduw, ‘daar zou ik maar niet te hard op vertrouwen. Wat jij, Crok?’

‘Als Bertil weet wat goed voor ’m is...’ zei Crokebol.

‘Nee...! Nee...! Nee!’

‘Ik schat de afstand op dertig centimeter of zo,’ zei de Schaduw, en deed een haal aan zijn sigaar. ‘Nu zijn ’t er hoogstens nog twintig.’

‘Nee!... Nee!... Uhhh!’

De Schaduw blies een sierlijke sliert rook naar het plafond.

‘Nouh...’ zei hij. ‘we zullen maar doorstoten. En laat ik je goed inprenten dat ik volkomen bereid ben het ijzer net zo lang tegen je aan te houden tot...’

De man, die reeds zweette als in een Turks bad, voelde de gloeihitte van het ijzer dichterbij komen; en hij bezweek. ‘Dr... dr... ie...’ –Hij hilde als een zieke kat – ‘Drie huizen verder, links. Oh.. beest!’

‘En verder?’

‘Je.. je klopt.’

‘Je wat?...’

‘Je klopt... op een deur.’

‘Hoe?’

Geen antwoord.

‘O, best,’ zei de Schaduw, en hief de pook weer op. ‘Waar wou je ’t hebben? Links of rechts? Met uwe preferenties zal rekening worden gehouden zover de dienst het toelaat.’

En wederom kwam het ijzer griezelig dicht bij het witte vlees.

‘Ze... ze zullen je uit de dienst trappen.’

‘En daar zou jij erg rouwig om zijn, vermoed ik.’ – De Schaduw greep de pook vaster in de hand en wenkte Crokebol –

‘Hou ’m z’n mond even dicht, Crok, met ’t oog op de burens, terwijl ik m’n van ouds bekende kietelnummer vertoon...’

‘Nee!...’ snerpte Bertil.

‘Dat hangt helemaal van jezelf af.’

‘Ehh... Je... je klopt driemaal.. Beest, beest!..’

‘Maak me niet kwaad,’ waarschuwde de Schaduw. ‘Ik kan een hoop verdragen, maar als iemand m’n eer en goede naam te na komt...’

‘Driemaal...’

‘En dan?’

Een diepe zucht, maar geen antwoord.

De pook beschreef een sierlijke cirkel.

‘En dan een ogenblik later nog tweemaal.’

‘Dat is alles?’

‘Jhh...’

En hij viel in zwijm.

De Schaduw zag de straaltjes zweet langs ’s mans voorhoofd glibberen, parelend in wenkbrauwen en oogharen; maar zijn ontroering ging niet verder dan het vaststellen van het feit dat die bezwijming hem mishaagde; want nu kon hij de patiënt niet uiteenzetten wat er met hem zou gebeuren indien de inlichtingen geheel of ten dele onjuist mochten blijken.

‘Wat doen we met ’m, Schaduw?’ vroeg Crokebol, terwijl hij zijn handen afveegde.

De Schaduw gaapte verveeld, en mikte de pook in de kolenkit.

‘We doen niets met ’m. Zie jij soms enig doel waartoe we hem zouden kunnen aanwenden? Nee, hij blijft hier tot wij terugkomen.’

‘En wij?’

De Schaduw keek hem aan en presenteerde hem een sigaar.

‘En wij, Crok,’ zei hij, ‘gaan ons aanstellen als een pest en een hindernis der goddelozen.’

Dan opende hij de deur van de keuken, alwaar een baardig man in hemdsmouwen luidruchtig soep zat te slurpen uit een kom.

‘Bedankt voor de verleende gastvrijheid, Bick. Zullen we zeggen honderd?’

Bick grijnsde over zijn soep, en keek langs de deurpost naar de sluimerende martelaar.

‘En honderd extra,’ zei hij, ‘en dan issie bij als je weer terugkomt.’

De Schaduw schoof de beide biljetten af, zwaaide ten groet met zijn sigaar, doch op weg naar de deur, draaide hij zich nog om. ‘A propos, Bick, als hij bijkomt,’ zei hij, en duimde over zijn schouder naar Zwerfmans, ‘dien hem dan een vijftig gram’s dosis *acide acétylsalicylique* toe, wil je.’

‘Een wàt?...’

‘Een asperientje,’ zei de Schaduw; dan stapte hij over de drempel. Doch alvorens de deur dicht te trekken. ‘Eh... dat kraakje voor morgenavond, Bick...’

De mond boven de soepkom zakte wezenloos wijd open, en de soep liep in de baard.

‘Beter niet,’ zei de Schaduw, met een vriendelijk waarschuwend vinger. ‘Ik zeg ’t je maar even... als vriend.’

Dan trok hij de deur dicht.

3

Van de vijf mannen, die rond de tafel in het laaggezolderde en hoogst sober ingerichte vertrek vergaderd waren, had op dit ogenblik de leider het woord. Hij was amper een minuut geleden binnengekomen, had de deur onnodig hard achter zich dichtgeknald en op een onaangename commandotoon verzocht ook de andere deur – recht tegenover de eerste – te sluiten, er aan toevoegend dat de vergadering hetzelfde te doen had met hun respectieve muilen of snuiten, of hoe hij het dan ook uitdrukte, en verder deemoedig te luisteren naar hetgeen hij te zeggen had. Onder een stroom weinig vleierende opmerkingen aan het adres van de vergadering, doorsmukt met ongeveer alle namen uit het rijk der grasetende dieren, maaide hij met zijn lange armen een stoel naar zich toe, doch ging niet zitten. Hij plaatste het meubel tussen de bouwvallige tafel en zijn zeer rijzige gestalte, legde zijn opvallend smalle handen op de rug van de stoel en keek naar de onderling sterk verschillende gezichten van de vier die, zo te zien, moeilijk iets anders konden wezen dan zijn ondergeschikten. In ieder geval gedroegen ze zich tot nu toe als zodanig, terwijl hij, de leider der bijeenkomst, hen bekeek met een minachting die vooral tot uitdrukking kwam in de manier waarop hij zijn dunne lippen samenknep, zodat de scherpe lijnen der mondhoeken bijna doorliepen tot de agressief naar voren gestoken kin.

‘Wel?’ vroeg hij, met een stem om recruten te drillen, en vestigde zijn snierende blik op de gedrongen bultenaar die rechts van hem zat. ‘Wel, wat heb jij te rapporteren, Dorpat?’

Dorpat maakte een vaag gebaar met zijn behaarde handen, terwijl hij schouders en buit ophaalde.

‘Niets,’ zei hij, nogal stroef. ‘Mag ik opmerken, dat het verkrijgen van inlichtingen als de mijne niet zo eenvoudig is als het kopen van een pond spek? Ik was al een aardig eind in de goede richting, toen de contra-spionage mijn agent inrekende.

Ik heb nog geen nieuwe verbinding. Het is al heel wat dat ik er door wist te glippen. Gelieve dat in aanmerking te nemen, mijnheer Markona.'

Markona keek hem een ogenblik zwijgend aan, knikte dan en wendde zich tot de tweede rechts van hem; – een jongeman van ruim dertig, ruw geschat, die in de loop der jaren over zoveel verschillende paspoorten had beschikt, zoveel verschillende namen had gedragen en zoveel verschillende talen vloeiend had leren spreken, dat hij misschien zelf niet recht wist welke nu eigenlijk zijn moedertaal was, hoe hij in werkelijkheid heette en tot welke nationaliteit hij feitelijk behoorde. Hij had zijn lange benen nonchalant onder de tafel gespreid en zijn handen diep in de broekzakken gepropt. Alvorens te antwoorden, blies hij een scherfje as weg dat van de onverschillig in een mondhoek gestoken sigaret op de mouw van zijn bijzonder goed zittend pak was neergesneeuwd.

'Markona,' zei hij. 'Doe niet zo onmenselijk mannetjesachtig, want daar geloof ik toch niets van, en als de Schaduw je ooit te pakken krijgt, wel, dan ga je dezelfde onceremoniële weg als de minste van je ondergeschikten.' En zonder zich veel aan te trekken van Markona's rood aanlopende hoofd, vervolgde hij:

'Kameraad Dorpat, heeft gelijk. Dat overkomt 'm niet vaak, dus reden te meer om er speciaal de aandacht op te vestigen. Beidt uw tijd. Voor 't executiepeleton is 't altijd nog vroeg genoeg. Dat is mijn motto. Denk je er anders over, wel... bel dan de Schaduw op, Mark!'

Markona – 'Mark' voor intimi – keek met iets van bevreemding naar het zongetaande gezicht van de spreker, wiens koele blauwe ogen hem met een volmaakt gebrek aan respect bekeken. 'Jou spreek ik na afloop van de vergadering nader, John Spencer.'

John Spencer wipte met de wenkbrauwen; hij trok zijn linkerhand uit zijn zak en raadpleegde zijn armbandhorloge.

'Denk ik niet,' merkte hij op. 'Ik zal je teleur moeten stel-

len, Mark. Ik heb een afspraak, en ze is te aardig om te laten lopen.'

Markona fronste, en werd zo mogelijk nog roder.

'Dit verzoek is een bevel!'

Spencer knipoogde tegen hem en grinnikte.

'En loop jij naar de h...'

Het rinkelen van de telefoon verhinderde de veelbelovende ontwikkeling van de opkomende ruzie.

De blikken uit vijf paren ogen zwiëpten naar het lawaaierende toestel.

Markona verliet zijn plaats achter de stoel, schreed met zijn lange benen de kamer door en haakte de hoorn af.

'Hallo?' vroeg hij stroef.

De verbinding kwam blijkbaar door op een bijzonder sterk onder stroom staande draad, en de hoorn werkte als een klein model luidspreker. Markona moest de membraam een eind van zijn oor afhouden om zijn trommelvlies niet te overladen. De stem aan de andere kant was duidelijk hoorbaar voor de vier anderen. Het was een zangerige vrouwenstem, die echter sprak op een manier of ze in de rouw was.

'Hallo! Jij daar, Mark?'

'Ja.'

Een korte stilte, en de stem kuchte.

'Eh... ik heb treurig nieuws voor je, Mark. De toestand van oom Bee is vanavond plotseling verergerd. De dokter heeft alle hoop opgegeven. Kun je zo spoedig mogelijk komen?' Het gezicht van Markona had plotseling een opvallende verandering ondergaan. Zijn harde mondlijnen waren verzakt tot iets willoos zwaks, en zijn commandostem klonk ongewoon week.

'Wat?'

Maar de verbinding was reeds verbroken.

Hij hing de hoorn op en draaide zich langzaam om. Zijn blik dreef uitdrukkingloos over de vier gezichten vóór hem.

'Mijn God!' zei hij.

Voor geen van de vijf vergaderden vormde de code-boodschap een raadsel. In zijn naakte eenvoud betekende het bericht dat de contra-spionage weer een der hunnen had ingerekend. in dit geval 'oom Bee', alias Bogran.

Markona liep langzaam op de tafel toe, doch ook nu ging hij niet zitten. Zijn slanke handen omklemden krampachtig de rug van de stoel; zijn starende blik gleed over het onbeduidende puistengezicht van de bultenaar, die zenuwachtig met zijn stompe wijsvinger over zijn spitse neus wreef. Hij keek naar het zongetaande gezicht van John Spencer, die niet zonder leedvermaak de ontsteltenis zat te bekijken van de gast tegenover hem: de man, die gekleed was als een priester, doch zeer zeker geen rechten kon doen gelden op die kledij. Hij scheen een soort van missionaris te moeten voorstellen, want hij droeg een lange baard en bijpassende pruik die hij echter beide, vermoedelijk vanwege de warmte, maar zolang op tafel had gelegd.

'Maar... maar...' was hij juist bezig te zeggen. 'Ik begrijp niet... Ik heb Bogran vanavond om half zeven nog gezien.' 'Of jij er iets van begrijpt, doet er geen donder toe,' beet Markona. 'En bovendien wordt dat niet van je verwacht, Ferdinand.' Ferdinand Arum woelde zenuwachtig in zijn zwarte pruik, en leek een aap die zijn jong verzorgt; en aangezien die pruik op de tafel lag, vertoonde hij nu de glimmende schedel van zijn dik en rond hoofd in al deszelfs glimmende bloothed. Zijn gezicht zag rood van opwinding en zijn misleidend vriendelijke porseleinen oogjes, achter even kleine als dikke brilleglazen met gouden randen, priemden in het vertrek rond met een uitdrukking als van een kind dat iets verschrikkelijk ondeugends heeft uitgespookt.

'Ach, ach, ach!' jammerde hij. 'Wat moeten we nu doen?' 'Dat,' zei de laatste van de vijf, 'is nu juist de kwestie die Ferdinand met zijn gewone – h'm – scherpzinnigheid zo klaar heeft samengevat in dat ene woord 'watmoetenwenudoen'... We doen niets. Bogran is gevangen genomen. Dat is één, en

dat is genoeg. Basta. Dat hij tegen de lamp liep, verwondert mij persoonlijk niet. En ik kan er zeker niet om treuren, want hij was eerder een gevaar dan een hulp, vanwege z'n veel te grote muil die te pas en te onpas – speciaal te onpas – werd opengescheurd om ons te laten voelen hoe machtig hij toch wel was. Maar wat schieten we op met zo'n knalbul? Niets! Zie je, Markona, als Arum ons niet vertrouwt, jou niet en mij niet en niemand van ons, en 't nodig acht ons voordurend te doen bespioneren door kerels als Bogran, terwijl we 't hier waarachtig al moeilijk genoeg hebben... Verdomd, als ik 't nog langer neem! Dwarskijkers van zijn soort is 't laatste wat we...'

Ferdinand Arum had langzaam het hoofd ter zijde gewend. Zijn blauwe gluuroogjes vestigden hun priemende blik op de spreker, die driftig doorratelde – tot hij als toevallig de blik van Ferdinand ontmoette, en eensklaps begon te stotteren. 'Zo,' zei Ferdinand. 'Dat is ruimschoots genoeg geweest, mijnheer Boroski.'

Hij keek weer voor zich, en begon omslachtig in zijn openge-
slagen aktentas te rommelen.

En er volgde een opvallend drukkende stilte.

John Spencer was de enige die het incident vermakelijk scheen te vinden. Hij sloeg de man tegenover hem gade met een glimlach die niet vrij was van spot, en hij knipoogde; maar Boroski hulde zich in een plantaardig stilzwijgen en schoof zijn reusachtige gestalte ongedurig op de krakende stoel heen en weer. Na enkele ogenblikken keek Ferdinand Arum uit zijn tas op en kuchte.

'Bertil is laat,' stelde hij vast, na een blik op zijn nikkelen horloge. 'Het is bij half tien.'

'Ja,' zei John Spencer. 'En je kunt vermoedelijk lang op hem wachten. Ik weet namelijk dat ze Bertil zowat overal opgejaagd hebben, dat hij vanmiddag uit z'n logement heeft moeten vluchten, dat ze de hele wijk hadden afgezet, dat 't een haar scheelde of ze hadden hem van 't dak afgeschoten, als

de bevelvoerende hoofdinspecteur niet op een losse dakpan had getrapt en uitgegleden was zodat hij op de waslijn van de buurvrouw belandde en Bertil gelegenheid kreeg er tussenuit te knippen.’

Op het bloemige aardappelgezicht van Ferdinand Arum tekende zich verbazing af. Hij keek snel, met vragend opgetrokken wenkbrauwen, naar Markona die deed of hij hem niet zag, en wijdde dan al zijn argwaan weer aan Spencer. Zijn loerende oogjes schenen samen te krimpen in een krampachtige poging Spencers masker van onaandoenlijke luchthartigheid te doorboren.

‘Vraag verschoning, Mr. Spencer,’ zei hij, op zijn samenzweerderige fluistermanier. ‘Hoe wist u dat?’

John Spencer keek hem aan met een glimlach die weinig minder dan een belediging was.

‘Omdat ik onder de menigte belangstellende toeschouwers stond, Ferdinand,’ zei hij.

Het leek of Ferdinand de volgende vraag reeds lange tijd te voren in een bijzonder scherp soort zuur gemarineerd had.

‘En hoe kwam u onder die – eh – belangstellende menigte?’

‘Taxi,’ zei John Spencer, ‘en een goed gesternte. Als ik vijf minuten eerder gekomen was, zou ik er in zijn getippeld.’

Ferdinand zat enige tijd te broeden. Het licht van de lamp vonkte in het goud en de glazen van zijn bril, maar het leek veeleer of die vonken uit zijn giftige oogjes spatten.

‘U hebt wel een buitengewoon goed gesternte, kameraad Spencer! Dit is de – eh – hoeveelste maal dat je er precies doorglipt?’

‘Dank je. Geen klagen, Ferdinand. Mijn gesternte is all right. Ik wed dat ’t zelfs bestand is tegen de verpestende invloed van iemand met Het Kwaje Oog.’

‘Wordt u persoonlijk?’

‘Nou en of! Ik bedoelde jou namelijk. Maar dat had je zeker al door? Een scherpzinnige pieter, zoals jij...’

Opnieuw een stilte, die door Spencer en Arum benut werd om

elkander aan te kijken alsof geen van beiden zich een hoger genot kon denken dan het drinken van het bloed van de ander. Het toch al zo dikke hoofd van Ferdinand scheen op te zwellen, het werd verder en verder naar voren gestoken, dichterbij en dichterbij naar Spencer toe, als een magnetische mijn aange trokken door een schip.

‘Tegen dat je ploft, Ferdinand,’ zei Spencer, ‘waarschuw je zeker wel even? Dan kan ik m’n gasmasker opzetten, eer ik de vuile boel over me heen krijg.’

De magnetische mijn ontladde zich in een zucht, een zucht waaraan geen einde scheen te komen.

‘Waarom was u op weg naar Bertil?’ zei Ferdinand eindelijk. ‘U hebt niets met hem te maken. Hij is een van *mijn* agenten.’ ‘Juist daarom,’ zei Spencer.

‘U bedoelt?’

Spencer stak met treiterende langzaamheid een sigaret op aan het peukje van de voorgaande.

‘Ik bedoel, dat ik Bertil wantrouwde.’

En eer Ferdinand de pil had kunnen wegslikken, richtte Spencer zich tot de vergadering in het algemeen.

‘Ik zei dat ik Bertil wantrouw. Ik wantrouw hem op goede gronden. En op diezelfde gronden acht ik het raadzaam onze plaats van samenkomst te verleggen en ons allen van andere identiteitspapieren te voorzien.’

‘Waarom?’ vroeg de bultenaar, die geschrokken was.

‘Ik zie niet in...’ begon Markona.

‘Mijn pas, ten name van Frederik Viborg,’ zei Boroski, ‘is ruim voldoende. Ik dènk zelfs...’

‘Je bènt altijd een optimist geweest, Bor,’ zei Spencer.

‘Waarom?’ herhaalde de bultenaar luider.

‘Omdat,’ zei Spencer, ‘de tegenpartij ons de laatste tijd steeds één slag voor weet te blijven.’ – Hij maakte een wuivend gebaar in de richting van Ferdinand Arum. – ‘Vandaag Bogran, morgen een ander. De pater bijvoorbeeld. Onze carnaval-eerwaarde is namelijk niet helemaal... Wat zal ik

zeggen?... Okee?’

‘Wat ontbreekt er aan mijn vermomming?’ vroeg Ferdinand heftig.

‘Het een en ander, en bovendien ’t voornaamste. Je gezicht past er niet bij. Je lijkt een pas bekeerd roverhoofdman uit de wouden van de Balkan. Verder vind ik dit soort camouflage even walgelijk als, bijvoorbeeld, ’t misbruik maken van ’t Rode Kruis, zo niet walgelijker.’

Ferdinand Arum gaf niet dadelijk antwoord. Hij stond op, legde zijn pruik weer over zijn biljartbal, gespte zijn baard weer aan zijn oren, zette zijn priesterhoed op en zwaaide zijn lange zwarte mantel weer over zijn schouders.

John Spencer bekeek hem van de hoed tot de gespschoenen. ‘Ferdinand,’ zei hij, ‘gesteld dat ik een agent van de binnenlandse geheime dienst ware en jou nou tegenkwam, dan zou je vermoedelijk binnen afzienbare tijd met je rug tegen de muur worden gezet. Weet je waarom?’

‘Nee, en ’t kan me niet schelen ook.’ – Hij vatte zijn aktentas van de tafel, en scheen van plan het vertrek te verlaten. – ‘Ik ben op de gebruikelijke wijze te bereiken. Goedenavond.’

Toen bedacht hij zich blijkbaar.

‘O ja,’ zei hij, tot de vergadering in haar geheel. ‘Ik had ’t zowaar bijna vergeten. Nieuws omtrent Bolo?’

Hij keek van de een naar de ander: van Boroski, die de schouders ophaalde, naar Markona die het hoofd schudde; van de Bultenaar, die nog steeds krachtig zijn neus zat te wrijven, naar Spencer; maar Spencer zat slaperig naar de kale wand tegenover hem te kijken. Toch was hij degene die toevallig het belangwekkende antwoord wist, en het niet gaf eer Ferdinand hem er persoonlijk en nadrukkelijk om vroeg.

‘En u... eh... Mr. Spencer?’

‘Ik?’ – Spencer keek op alsof de vraag hem buitengewoon verraste. – ‘Wel, ja, natuurlijk... Wel, hij is...’

‘Hij is wat?’ vroeg Ferdinand hitsig.

‘Ssst!’ – Spencer legde een lange wijsvinger tegen zijn

glimlachende mond. – ‘Bolo is... is niet helemaal wèl. Bolo slaapt.’

Vrij idioot keek Ferdinand plotseling in het vertrek rond, alsof gezegde Bolo daar ergens lag te slapen en hij dat nog niet gezien had.

‘Slaapt?’

‘Slaapt,’ herhaalde Spencer, met overdreven somberheid.

‘Ik had een wapenbroeder. En nou heb ik ’m niet meer. Hij slaapt. De eeuwige slaap. Zonder te snorken. Bolo is ons ontvallen. Hij werd ons door hogerhand ontnomen. In dit leven zullen wij hem nimmer terugzien, tenzij misschien in de bioscoop. Bolo is deedubbeloodee. Hij is, kortom, dood.’

Een stilte.

Het was een van de stiltes die in romans omschreven staan als zwaar, drukkend, prangend, geladen, beduidensvol, wel-sprekend, verontrustend, benauwend, wurgend, verpletterend, beklemmend; doch van de onderhavige stilte kan slechts worden gezegd dat zij niet bedoeld werd als een hulde aan enige onbekende soldaat. Dit zwijgen was geen hulde; tenzij een indirecte, een hulde langs een omweg. De betrekkelijke soldaat was geen onbekende, en hij was nog veel minder dood. Ook was het dus Bolo niet. En wie het wel was, werd hier in deze vergadering niet met zoveel woorden gezegd. Wat ook niet nodig was; want desondanks scheen het vertrek zich te vullen met de ongeziene tegenwoordigheid van een gevreesde held, scheen de stilte zich te vullen met de dreun van diens onuitgesproken naam; – een en ander als een pastei met hete ragout, als een Turkse trom met echo’s. En het was geen spiritistische seance, en de man in kwestie geen spook. Hij was, integendeel, een man van vlees en bloed, met lichaam en ziel, met brein en geest, met huid en haar, met een gummistok en doorgaans een sigaar.

‘Dood,’ lispelde Ferdinand.

‘Dood,’ zei Markona nijdig, alsof hij ’t Bolo hoogst kwalijk nam dat hij dood was.

‘Dood,’ zei Boroski, zonder meer.

‘Doo-hood,’ piepte de Bultenaar, en hij begon te keer te gaan alsof hij degene was die voor de onderhoudskosten van de weduwe opdraaide. Niettemin had hij het vernuft, te vragen:

‘Maar hoe? En wie?...’

‘Kogel,’ zei Spencer. ‘Wie? Wel, de Schaduw.’

Ferdinand was weer gaan zitten, op de stoel tegenover Spencer. En zoals hij daar zat, met zijn roverhoofdmans haardos en zijn geluidloze mond die tuitte en hapte als een vissebek, vond Spencer hem zo wanhopig belachelijk.

‘Ferdinand,’ zei hij, met harde vastberadenheid. ‘De toestand is bitter ernstig. Ook voor jou, misschien speciaal voor jou. Mag ik je, ondanks onze herhaalde twisten, een welgemeende raad geven?’

Ferdinand knikte, hoopvol en tegelijk radeloos; want zijn maag deed zo raar, er groef zich zo’n spookachtig holle leegte waar vroeger zijn ingewanden gezeten hadden, die nu weggenomen schenen te zijn en op ijs gelegd.

‘Ja graag,’ zei hij gretig.

Spencer keek hem diep en ernstig in de ogen, en knikte dan langzaam.

‘Ik zie slechts één middel, Ferdinand, één middel dat je werkelijk helpen kan.’

‘Wat?’

‘Hofmandruppels, Caïphas...’

En in de ogen van Ferdinand Arum broeide moord; en Spencer wist het, al scheen het hem niet buitenmate te verontrusten. Hij wendde zich weer tot Markona, eer Ferdinand had kunnen ontploffen in een hysterico-vulkanische scheldpartij.

‘Je hebt ons onlangs verteld, Mark, dat je vermoedelijk naar elders gezonden zou worden. Gaat dat feest door?’

Markona knikte.

‘Ja, zodra de nieuwe chef hier is. Ik verwacht haar vanavond of morgenochtend.’

Er ruiste een rilling van verwondering door de vergadering.

Het was Boroski die de verwondering ventileerde.

‘Een vrouw?’ – Hij vroeg het of hij zei: ‘Een kaaiman?’

‘Ja,’ zei Markona. ‘Mevrouw Dorea Korodi.’

‘Ah!’ zei Spencer. ‘Een vrouw! Wel, ik hoop dat zij er niet uitziet als een hobbelpaard, en dat ze afgerond is op de daartoe aangewezen plaatsen.’

Boroski snoot overhaast zijn neus en beet zich op de lippen.

Met andere woorden, hij trachtte te verheimelijken dat hij grinnikte. Ferdinand Arum hijgde als een roestige pomp, en de Bultenaar hinnikte. Markona kreeg weer een rooie kop.

‘Er zijn grenzen, Spencer!...’

‘O, dat weet ik,’ zei Spencer. ‘Die hebben ze uitgevonden om de ambtenaren van de paspoorten-bureaus bezig te houden.

En, wat ik zeggen wou, wat weten we zoal omtrent Arno Turlok?’

Markona zwaaide woest met de rechterhand.

‘Gebruik die naam niet!...’

Spencer keek verbaasd.

‘Ik gebruik die naam toch niet ijdel? Wou je dat ik zeg zijne hoogheid Turlok?’

‘Gebruik! Die! Naam! Niet!’ brulde Markona. ‘Hij heet hier eens en voorgoed Sir Bill Stallion! Begrepen, Spencer?’

‘Volkomen, Mark. Draai je niet zo op. Vertel me eens, en dat is belangrijk, welke is precies Billy’s positie – teepunt opunt veepunt – tante Dorea? Of, in welke verhouding staat Dorea ten opzichte van Bill? Want dat begrijp ik nou weer niet, zie je. Ik weet altijd graag tot op een haar nauwkeurig wie baas en wie dubbelbaas is.’

‘Het zal je wel duidelijk worden,’ snibde Markona. ‘In gemoede raad ik je aan, mevrouw Korodi met alle mogelijke *égards* te behandelen en geen geintjes te verkopen in tegenwoordigheid van Sir Bill Stallion! Verstaan, Spencer? Sir Bill Stallion.’

‘Hengstenbil, in één woord,’ verduidelijkte Spencer. ‘Tegen wanneer kunnen we hem hier verwachten?’

Markona keek hem zwijgend aan, en Spencer wist ondanks al zijn scherpzinnigheid niet precies wat voor onheiligs er achter het glazige blauw van die rusteloze ogen broeide; maar hij voelde eensklaps een lichtzinnige processie van spoken met ijskoude blote voeten over zijn ruggemerg naar zijn nekharen wandelen, – en de zelden aflatende spot in zijn ogen bevroor.

‘Hij had reeds hier moeten zijn,’ zei Markona.

‘En waarom is hij dan niet hier?’

‘Dat,’ zei Markona langzaam, ‘is nu precies wat ik zou wensen te weten.’

‘O,’ zei Spencer.

En het kruisen van hun blikken leek het raken van koolspitsen onder zeer hoge spanning; – tot Spencer plotseling uitbarstte in een schaterlach. Maar aan die lach hadden zijn ogen part noch deel.

‘Ik begrijp je niet...’ begon Ferdinand.

‘Natuurlijk niet,’ zei Spencer. ‘Maar dat heb je ons nu al tot vervelens toe verteld.’ – Hij wendde zich weer tot Markona. –

‘En maak jij je niet ongerust over Arno Turlok, want zover ik hem ken...’

Iemand scheen de onderste punt van Markona’s ruggegraat tot doelpunt van een schop te hebben genomen. Hij siste – als men het zo zeggen mocht – van zijn stoel omhoog.

‘Jij...! Jij kende...’

‘’Tuurlijk Mark, natuurlijk.’

Hij keek op zijn horloge en schoof zijn stoel achteruit. – ‘’t Is m’n hoogste tijd,’ stelde hij vast. ‘Ik ben weg. Tot ziens, vrienden...’

‘Nee!’ commandeerde Markona. ‘Je blijft!...’

Het was zeer de vraag of Spencer zelfs maar naar hem luisterde. Diens merkwaardig scherp gehoor had het gerucht lichtjaren eerder opgevangen en ontleed dan de hele congregatie samen. Een gerucht op de trap die van het portaal naar omlaag voerde, naar één der beide deuren van het vertrek waar de hier verslagen vergadering gehouden werd, waarvan

de deelnemers plotseling hun hoofden naar die deur draaiden, toen er geklopt werd. Driemaal en na een korte pauze nog tweemaal.

‘Ah!’ zei Ferdinand, ‘dat is Bertil, eindelijk.’

Spencer stond bereids naast de deur, de gegrendelde deur, aan de kant van de scharnieren, met de armen over elkaar, de linkerhand tussen jas en vest, de vingers van die hand om de metalen kolf van zijn pistool geklemd.

‘Ik vrees, Ferdinand,’ zei hij langzaam, met een stem die amper boven een gefluister uitkwam en toch voor allen duidelijk hoorbaar, ‘dat ’t Bertil niet is. En als jullie snappen wat dat meent...’

Het leek of ze alle vier tegelijk een sidderaal hadden beetgepakt. De Bultenaar vloog plotseling overeind, en hij keek amper iets hoger boven de vloer dan toen hij zat. Markona trok een pistool, stak het weer weg, haalde het weer te voorschijn, sprong naar de andere deur, recht tegenover de eerste, sprong terug en sprong tegen Ferdinand aan. Ferdinand en de Bultenaar worstelden op de drempel van de smalle nooddeur, waarachter onmiddellijk een trap naar beneden begon. Boroski schoot Markona voorbij en vloog tegen het worstelende paar op, onmiddellijk gevolgd door Markona. En onder al die bedrijven keek Spencer toe, hoe de vier zich met hardnekkige toewijding in elkaar stonden te wriggelen en alle vier tegelijk door een opening poogden te wringen die juist genoeg ruimte liet voor de enkeling. Tot eindelijk Boroski zich uit het kluwen losrukte. Zijn linkerarm slingerde Mark de kamer weer in. Zijn rechterarm heide een vuist in de buik van de Bultenaar. De Bultenaar kaatste tegen Ferdinand op die juist een poging deed om zijn evenwicht te heroveren en niet hals over kop de trap af te zeilen. Maar de serie snel opeenvolgende verschuivingen kegelde hem omver, en neer ging hij, gillend de zwarte diepte in. Het wegvallen van het tegenwicht liet de Bultenaar over aan de grillen van een zonderlinge positie. Hij stond daar op de drempel te klapwieken als een gedrochte-

lijke adelaar op de rand van zijn nest, terwijl Boroski... Doch inmiddels wordt in het ziedende brein aan de andere kant van die andere deur een sombere toekomst de Bertil bereid, – de Schaduw verkeerde in een toestand van de allerfelste drift. Hier, waar hij stond, hij en de machtige Crokebol, was een fuik vol ratten; en de ratten waren bezig te drossen eer hij de fuik kon ophalen.

‘Laat ’t aan mij over,’ zei Crokebol.

De smalle, neergaande trap eindigde vlak voor de belaagde deur. Er was geen ruimte om een aanloop te nemen en je tegen het plankwerk te gooien. Er was evenwel een andere mogelijkheid. Crokebol draaide zich in die holle zwarte wig om en zette zijn reusachtige rug tegen het bovenpaneel van de deur, plaatste zijn zolen tegen de rand van de derde trede van onderen, legde de armen ietwat Napoleonnerig over elkaar, en duwde met de volle spanning van zijn majestueuze kuitspielen.

Doch de grendel hield, – had althans lang genoeg gehouden om Boroski gelegenheid te geven de Bultenaar onverhoeds een harde vuist tegen de nieren te schieten, zodat Bultenaar holder de bolder de trap afsnelde, met het rappe benenbeweeg van een zesdagenrenner.

Juist in deze seconden vielen vele gebeurtenissen samen in één punt, en haar opeenvolging ging sneller dan de bijpassende woorden gesproken hadden kunnen worden. Bij benadering verliep het aldus. Boroski stond gereed de Bultenaar na te duiken. Markona was nog steeds niet tot een besluit gekomen, aarzelde kennelijk tussen de vlucht en de heldendood. De nog onzichtbare Schaduw ziedde. Crokebol stond gespannen als een boog tegen de deur. Spencer stond nog steeds op dezelfde plaats – onaandoenlijk, en niet in het minst overstuur. Langzaam strekte hij een arm uit, zijn gekromde wijsvinger haakte zich om de knop van de grendel. Eén seconde. Hij trok de grendel weg. En dat gebaar was als een vinnige zweepslag over de blote ruggen der gebeurtenissen.

Boroski heide de trap af. De deur sloeg naar binnen toe open. De geweldige spanning van Crokebols machtige spieren verloor plotseling haar tegenspanning. Als een paling uit een boog flodderde hij ruggelings het vertrek binnen. En de plotseling ontstane tocht blies de nooddeur dicht, vlak voor de neus van Markona.

In die oververhitte seconden zag Mark slechts één weg des heils. Hij greep een stoel. Het meubel vloog in een boog de kamer door. Een der poten kikte tegen de gloeilamp. Een dof-feknal. Duisternis. Onmiddellijk het zwiepende licht van een zaklantaarn, nog eer de stoel smakkend tegen de muur sloeg. *Beng!...*

In de onvaste lichtkring tegen de muur stond Markona. Geen vier centimeter boven zijn hoofd sloeg een kogel in de pleister die neerviel op zijn magere haar. En achter het licht, een stem. ‘Hou ze op de gebruikelijke wijze naast de flappers,’ zei de stem waarschuwend. ‘Zo niet, dan wordt dit waarschuwingsschot gevolgd door een definitief.’

Markona gehoorzaamde. Hij stond te hijgen en boeren van benauwdheid, met de bibberende vingers naast de veel te grote oren.

‘Crok,’ zei de Schaduw, en hield de volgende kogel zeer stipt op de bovenste vestknoop van Markona gericht. ‘Ontwapen deze mens.’

Crokebol was nog niet helemaal bekomen van de buiteling. Hij wreef zijn pijnlijk achterhoofd, en hij was te beduusd om te bemerken dat die deur, de bron van zijn blaam, voorzichtig naar voren werd geduwd, een schim uit de nauwe ruimte tussen deur en muur te voorschijn glipte en enkele seconden later haastig maar zonder gerucht langs de trap naar boven veerde.

‘Schiet je een beetje op, Crok...’

‘Kom,’ zei Crok.

Tegen de grauwe pleistermuur stond Mark, handen nog steeds boven het hoofd, als de grijpers van een reusachtige schor-

pioen. In zijn ogen, die strak en koortsig langs de Schaduw heen keken, broeide een blik die de Schaduw niet vermocht te doorgronden, niet doorgronden kon, omdat hij niet wist wat Mark wèl wist en Mark bovendien wist dat hij niet wist wat hij wist en niet wist dat hij niet wist omdat hij natuurlijk niet weten kon wat hij niet wist, wat de Schaduw natuurlijk ook wel geweten zou hebben als hij geweten had dat hij niet wist wat Mark wist en Mark wist dat hij niet wist dat hij niet wist en Mark dat wel wist. Enfin...

Beng!

Hoe de gewaarwordingen van de Schaduw te beschrijven, toen een kogel met zo'n heet gesis zijn linkeroor voorbijk schoot? Waren het de gevoelens van de meneer die onverhoeds uit een oververhit Turks bad gehaald en in de ijskast geschoven wordt? Of was het de sensatie van de snuiver die per vergissing buskruit had opgesnoven, en dat eerst bemerkte toen hij een sigaret wilde opsteken?

Hoeveel miljoenen volts wilskracht het de Schaduw heeft gekost om zich te bedwingen en zich niet bliksemsnel om te keren toen achter zijn rug dat schot knalde, het is niet meer na te meten en moet derhalve aan de verbeelding worden overgelaten; men kan slechts bij benaderende vergelijking vaststellen, dat hij op de kruin van een snel rijzende golf hoog boven donkere wateren werd geheven...

En dan was dat water er plotseling niet meer; en hij plofte neer in een volslagen leegte, toen uit die wolk van schotgeknal een zuiver rond gaatje te voorschijn sprong in het voorhoofd van Markona, toen Markona's fysionomie een geluidloze trekharmonika begon te lijken die woest werd opengetrokken en dan langzaam inzakte, toen de edele Crokebol loeiend van drift opvloog, zaklantaarn en pistool greep, en een stem op de trap begon te spreken...

'Eén beweging meer, vriend Crok... en er zal geen Crok meer wezen.'

De zaklantaarn op de trap week langzaam naar achteren en

langzaam omhoog. Het licht kwam dan tot stilstand; vrijwel op hetzelfde ogenblik zwaaide Markona tegen de vloer en draaide de Schaduw zich om. De Schaduw had enkele seconden nodig om de toestand strategisch te doorgronden. De belager van Crokebol stond inmiddels zowat op de hoogste trede van de trap, te oordelen naar de positie van het licht. De Schaduw stond plusminus in het midden van het vertrek, en dus onttrok de hovenlijst van de deur hem aan het gezicht van de vijandelijke artillerie. De Schaduw knielde op één knie. Hij klemde zijn pistool vaster in de hand en sloot het linker-oog...

Beng!... Beng! Beng!..

En tot zijn verbazing volgde er nòch een kreet nòch een val, toen één van zijn drie kogels het hart van het licht in meteen gedoofde scherven blies.

Langzaam liet hij het wapen zakken, langzaam richtte hij zich op, langzaam smolt de spanning uit zijn trekken weg; – en hij begon te glimlachen.

‘Hoe afschuwelijk stom’, zei hij, ‘Crokebol...’

‘Eh?...’ vroeg Crokebol.

De Schaduw duidde met zijn pistool naar de plek waar het licht geweest was en waar nu slechts duisternis en stilte heersten.

‘Doe geen moeite,’ zei hij, en hield Crok tegen die een stormloop op de trap wilde ondernemen. ‘Er is toch niemand meer. Heb je ’t nog niet door?’

Crokebol knikte.

‘Ik denk ’t wel,’ zei hij. ‘Ik denk dat hij z’n lamp eenvoudig op de trap heeft neergelegd, en met dat gordijn van licht z’n aftocht heeft gedekt, en...’

‘Volgende maal beter,’ zei de Schaduw. ‘A propos, je zei dat *‘hij’* en zo voort. Spreek je veronderstellender wijze, of heb je werkelijk *gezien* dat ’t een man was?’

‘Gezien?’ vroeg Crok, niet zonder verontwaardiging. ‘Ik heb geen donder gezien!’

‘O,’ zei de Schaduw. ‘Nou, wees maar niet nijdig, hoor. ’t Licht zal met het klimmen der bladzijden wel doorbreken.’ – Hij duimde over zijn schouder naar het stoffelijk overschot van Markona. – ‘Ontdoe de gesneuvelde held van al z’n papieren, terwijl ik eens beneden ga kijken.’

Hij daalde de trap af waarlangs Ferdinand en de Bultenaar en Boroski ontkomen waren. Hij belandde in een kelder, die met vele andere kelders in verbinding stond. Hij vond een deur, die bij de rivier uitkwam. Hij ontdekte de rest van een haastig gekapt touw, waaraan vermoedelijk een roeiboot had gelegen. En hij gaf de hoop op, hier nog een rat te achterhalen. Ratten genoeg, hier, maar niet de ratten die hij zocht.

‘Niets, Crok,’ zei hij, toen hij weer uit de kelders opdook. Hij raadpleegde zijn uurwerk. ‘Vijf over half tien. Ah!...’

Luide stemmen en vele zware schoenen kwamen de trap af, en er waren weldra genoeg agenten – aangetrokken door het lawaai van de schoten – om er, vond de Schaduw, een kleine veldslag mee te kunnen winnen, – in ieder geval genoeg om de ruïne van zijn voorbijvaren op te kunnen ruimen.

‘Laat ons gaan, Crok!’

##wr##

‘Feitelijk,’ zei Crok, ‘was ’t een nederlaag, Pa!’

Pa knikte somber, en wenkte de bediende van het café waar ze na de slag een borrel waren gaan pakken.

‘Twee cognac,’ zei de Schaduw.

‘Zie je, Crok, ik begrijp niet waarom de onbekende die – hoe heet hij ook? Marco of Marcus of zoiets – neerschoot.’

Crokebol begreep ’t ook niet en erkende dat, waarna hij zijn aandacht bepaalde bij de inmiddels ingeschonken cognac.

De Schaduw keek om zich heen in het café, en nipte peinzend aan zijn glas. Dan haalde hij een huls te voorschijn, en bekeek die met belangstelling.

‘Vreemd,’ zei hij, en schudde langzaam het hoofd, ‘merkwaardig. Hij zat ondanks al z’n majesteit in dit nederige huisje.’

Crokebol liet zijn wenkbrauwen dansen.

‘Wat zit je voor onzin uit te slaan, Pa? Wie zat er in die huls? Wat?...’

‘De dood,’ zei de Schaduw somber. ‘’t Is de huls van de kogel die Markona naar ’t Walhalla joeg.’ – Peinzend stak hij de huls weer in zijn vest. – ‘Verder zou ik willen weten *wie* hem de eeuwigheid binnen heeft gestuurd.’

Crokebol leegde zijn glas. Hij keek de Schaduw aan en haalde de schouders op.

‘Doet dat er nou iets toe?’

De Schaduw staaarde peinzend naar de wand tegenover hem.

‘Misschien niets,’ zei hij, en keek onopvallend om zich heen.

‘En misschien alles.’